

Activitatea Episcopului Justinian Teculescu pentru realizarea și consolidarea Marii Uniri

Cuvinte cheie: Episcopul Justinian Teculescu, Transilvania, Marea Unire, 1918

Key words: Bishop Justinian Teculescu, Transylvania, Great Union, 1918

Abstract

Arrived in Alba Iulia, as an Orthodox archpriest, in which he activated within 1901-1921, Ioan Teculescu, former bishop Teculescu Justinian, got involved in the clerical and cultural life of these lands. He supported the functioning of religious schools in Romanian, the ASTRA Association activity and the Society's activity for Romanian theater fund, being as well a constant contributor to the publication "Romanian Telegraph". In the known historic context, in October 22 / 4 November 1918 in Alba Iulia Romanian a National Committee was created, with Orthodox archpriest Teculescu Justinian as president, in whose hands returned the duty to organize the National Assembly, from December 1, 1918, Alba Iulia.

After entering monasticism, in April 9 1923, Justinian Teculescu was enthroned as Bishop of the Romanian Army in the cathedral of Coronation, and in December 1924, he was elected Bishop of "Cetatea Albă" and Ismail, where he grazed until he passed into eternity at 16 July 1932, when he was buried in his hometown, Covasna.

Ioan Teculescu s-a născut pe data de 1 noiembrie 1865 în comuna Voinești – Covasna într-o familie de oieri. Tatăl lui se numea Matei Teacă, iar mama Paraschiva, născută Popică. Nașă i-a fost Ana Coșneanu. El era primul din cei zece copii ai familiei. După terminarea celor patru clase primare a fost remarcat de unchiul său, arhimandritul Gherasim, fost stareț al mănăstirii Predeal. Cu ajutorul acestuia, tânărul învățăcel va studia la celebrul liceu „Andrei Șaguna” din Brașov, ca apoi să se înscrie la Institutul Teologic din Sibiu.

Mitropolia Ortodoxă a Transilvaniei l-a propus pentru o bursă în străinătate, dar se vede nevoit să renunțe, din lipsa resurselor materiale, căci protectorul său murise. De aceea își începe activitatea ca învățător la școala confesională din Râșnov, localitate de lângă Brașov. Aici a funcționat timp de trei ani. În anul 1894 primește taina preoției, fiind hirotonisit ca slujitor al Altarului, în aceeași localitate. Șapte ani mai târziu, la 1901 va fi desemnat protoiereu de Alba Iulia¹.

În 20 septembrie 1899. mitropolitul ortodox al Transilvaniei, Ioan Metianu, originar din Râșnov, a făcut o vizită în localitatea natală. Cu acest prilej, părintele Teculescu a adresat înaltului ierarh frumoase cuvinte de bun sos: „Patruzeci și doi de ani împlinitu-s-au Înalt Prea Sfințite Stăpâne în primăvara anului acestuia, de când ai plecat din această comună, după ce, timp de trei ani și jumătate

împarte ai fost cu prisos talanții prea înțeleptelor povețe și învățături printre poporul acestei parohii, în care mai întâi ți-ai început ca preot nepilduita activitate în via Domnului”. Vorbitorul exprima satisfacția prilejuită de revenirea Mitropolitului Ioan Metianu pe meleagurile natale arătând: „Și acum te-ai întors, iată, ca adevărat și desăvârșit stăpân spre a lua socoteala acestui credincios popor. (...) Eu tot ceea ce știu, tot ceea ce simt la sfârșitul priveliștii mărețe de astăzi este că mulțumire profundă și din toată inima se cuvine să aduc în numele întregului popor pentru dragostea multă și mărirea adevărat părintească ce ați avut de a-l cerceta în propria lui comună, în propria lui casă de rugăciune”. Ioan Teculescu arăta mai departe că: „Mulți bătrâni cu plete albe care – acum în toamnă vor fi 46 de ani – te-au întâmpinat ca paroh al acestei sfinte biserici, au lăcrimat astăzi, învrednicindu-se a te vedea ca arhiereu, prea frumos împodobit. Dar nu lacrimi de durere au vărsat, ci nu? ci lacrimi doveditoare de adâncă mângâiere și de dulce satisfacțiune”².

Ajuns la Alba Iulia, Ioan Teculescu s-a implicat în viața bisericească și culturală a acestor meleaguri. La 10 martie 1903, el a rostit o frumoasă predică cu ocazia sfințirii bisericii din localitatea Geoagiu de Sus. Vorbitorul a subliniat faptul că vechea biserică s-a năruit an de an. În schimb, zidurile tinere „se ridicau tot mai sus și mai sus”, ele se

înnoiau, iar biserica înfloreă „până când gătită și frumos împodobită o văzurăți mai în urmă, schimbată din maică bătrână, în tânără mireasă, plină de viață, plină de strălucire”. Ioan Teculescu elogia activitatea enoriașilor: „Da, bucurie și mângâiere ați simțit, căci în drept ați fost la aceasta, când ați ajuns la săvârșirea unei lucrări, pe cât de sfinte, pe atât de frumoase, iar acea bucurie și mândrie îndoit și întreit trebuie să o simțiți și astăzi”³.

Altă reușită predică a prezentat enoriașilor în anul următor, pe data de 8 noiembrie 1904, cu ocazia sfințirii bisericii din comuna Stremți. Cu această ocazie, protopopul de Alba a tras un semnal de alarmă, deoarece timpurile sunt grele „legea și credința strămoșească sunt în pericol” observându-se „o răcire a credinței”. Oratorul a subliniat însă că „la voi, credința este caldă și este vie, căci a lucrat, iată, acest frumos locaș, a cărui vedere revarsă mângâiere în sufletele tuturor care sunt de același neam și de aceeași lege cu voi”. Ioan Teculescu făcea apoi o incursiune în istoria creștinismului. El elogia pe împăratul Constantin cel Mare „sfânt cinstit și laudat de toată creștinătatea” El aducea în discuție faptele de vitejie ale „neîntrecutului viteaz voievod al Moldovei, Ștefan cel Mare” dar și opera culturală a domnului muntean Neagoe Basarab, ctitor al „frumoasei mănăstiri a Argeșului”. Protopopul nu-l uita nici pe „Ioan Corvin Huniade, român de neam care și-a însemnat biruințele lui mari împotriva păgânilor turci (...) ridicând biserici, cum este, iată, aici la Sântimbru, apoi în cetatea Bălgradului”⁴.

Ioan Teculescu a participat la o serie de adunări preoțești. La 10 noiembrie 1905 el a fost prezent la adunarea ținută în orașul Alba Iulia. Cu acest prilej a rostit o cuvântare în care făcea o comparație între militarii care fac manevre și preoții pe care îi consideră ca ostași ai lui Hristos. Aceștia din urmă trebuie să fie „siguri de izbândă în marea luptă a luminării și a cultivării poporului, în slujba căruia ne aflăm”⁵. Rolul principal îl are preotul. Într-o altă cuvântare rostită la 14 noiembrie 1907, cu prilejul conferinței preoțești de la Alba Iulia, viitorul episcop al armatei arăta că preotul are datoria de a continua să învețe să citească după ce a terminat studiul. „El este și trebuie să fie îndreptătorul, nu numai al credinței, ci și al limbii. Pentru aceasta trebuie însă, ca el să-și aibă mai întâi însușit simțul

ager și corect al vorbirii, care numai prin citire continuă se poate câștiga”⁶.

Tot pe tărâm cultural, Ioan Teculescu s-a remarcat ca un susținător al Societății pentru fond de teatru românesc. El a ținut un mobilizator discurs cu ocazia adunării generale a acestei organizații, desfășurată la Alba Iulia în ziua de 20 septembrie 1909. Vorbitorul a salutat cu acest prilej pe cei prezenți și a subliniat importanța deosebită a amintitei societăți culturale, deoarece „pentru noi, românii, teatrul este o necesitate pe cât de importantă, pe atât de urgentă!

Pentru că nu ne putem lipsi și pe mai departe de acea mare școală a lumii care e teatrul și care, deosebit pe noi, așa de mult bine are să ne învețe și de așa multe rele are să ne dezvețe, în traiul nostru atât ca singuratici, cât și ca popor.

Iar în fața acestora putem oare, ilustra adunare, să mai ezităm noi românii, întru a ne ridica teatru nostru? Se poate oare, când însemnătatea lui e așa de mare, să ne mai lipsim de el? și limba, limba noastră atât de dulce și atât de frumoasă, să nu o înălțăm în sfârșit ca să răsunе și de pe scena de teatru?”⁷ se întreba cu justificat temei preotul cărturar.

Activitatea patriotică, cultural obștească desfășurată cu multă pasiune de Ioan Teculescu era cunoscută în mediile culturale românești, transilvănene. La 14 iunie 1910, Onisifor Ghibu expedia din Siliște o scrisoare profesorului Nicolae Iorga, însoțită de o listă de 26 personalități laice și ecleziastice ardelenе, printre care figurau: Dr. Ioan Lupaș, protopop de Săliște, Ioan Agârbiceanu, preot în Orlat, lângă Sibiu, Dr. Alexandru Bogdan, profesor în Brașov, Dr. Onisifor Ghibu, Ioan Moșe, preot și gazetar în Orăștie, Vasile C. Osvada., Dr. Pompiliu Nistor, medic în Zărnești, Vasile Goldiș, profesor în Arad, Varlam Braniște din Lugoj, Ioan Teculescu, protopop din Alba Iulia, pentru a deveni membrii corespondență ai Ligii Culturale⁸.

În anul 1910, Ioan Teculescu a trecut prin momente foarte grele, ca urmare a morții soției sale. A rămas văduv, având zece copii. S-a călugărit, primind numele de Justinian. Situația era dificilă și pentru românii transilvăneni și bănățeni. Odată cu punerea în aplicare a legilor școlare ale contelui Apponyi, Mitropolia greco-catolică de Blaj a inițiat un fond cultural pentru salvarea instituțiilor de

învățămant confesionale. La 12/25 martie 1910, marele boier filantrop basarabean, Vasile Stroescu a oferit acestui fond 100.000 coroane „din care 10.000 mii trimit prin mandat poștal, iar restul de 90.000 coroane vă voi trimite până în toamnă cel târziu până la 1 decembrie anul curent”⁹. Tot acum, Vasile Stroescu a contribuit la fondul Mitropoliei ortodoxe române de la Sibiu cu 200.000 coroane destinate înființării și susținerii școlilor sătești, iar 16.765 coroane trebuiau să fie folosite pentru deschiderea de cantine școlare, acordarea de manuale, rechizite copiilor nevoiași. Expedierea banilor se va face în felul următor: suma de 165.000 mărci germane, echivalentul a 166.210 coroane austriece erau transferate de la Banca Imperială din Berlin Băncii „Albina” din Sibiu. Tot către banca sibiană urmau să fie dirijate alte 50.555 coroane provenite din contul aflat la Banca franceză *Comptoir National d'Escompte de Paris*. Donatorul cerea ca aceste sume să fie folosite cât mai repede, dar cu multă chibzuință, acolo unde este necesar, „nu să se facă un fond inatacabil”¹⁰.

Vasile Stroescu devenise practic un personaj de legendă. Muți considerau că el nu ar fi existat ca atare, fiind inventat de organele de conducere ale României libere, „spre a-și putea strecura sub vălul lui ajutoarele și subvențiile necesare pentru salvarea instituțiilor culturale și religioase ale fraților subjugăți”¹¹. Alții, în special ardelenii, îl glorificau. În aprilie 1910 preotul protopop Ioan Teculescu a realizat un omagiu marelui mecanat Vasile Stroescu, scris în versuri, care a fost tipărit în paginile ziarului sibian „Telegraful Român”¹².

Ioan Teculescu și-a continuat în aceste condiții dificile activitatea duhovnicească, culturală și obștească. La 31 mai 1914, în Alba Iulia s-a desfășurat o adunare unde au fost prezenți și cei cinci deputați români din Parlamentul de la Budapesta. Părintele Ioan Teculescu a rostit acum un scurt, dar semnificativ discurs. Vorbitorul a subliniat că „Adunarea noastră de astăzi ne oferă un prilej rar de mângâiere și însuflețire. (...) Când vă văd înaintea mea atât de mulți, atât de mândri, voinici și verzi ca stejarul, parcă stau în fața unui codru plin de viață, înaintea căruia mă înclin cu smerenie”. Părintele cărturar Teculescu își continuă vorbirea sa plină de înțelepciune relevând în mod plastic mai

departe: „Adunarea noastră de astăzi să strălucească prin purtarea noastră liniștită și trezire ca o pildă înălțătoare de inimi pentru toate timpurile”. Oratorul încheia cu sinceritate arătând: „Noi nu voim nimic altceva decât aceea ce au voit părinții noștri: viață și lumină. Voim să păstrăm ce am primit de la ei și ce e al nostru și numai al nostru”¹³.

Părintele protopop Ioan Teculescu a participat tot în 1914, dar în 25 martie la omagierea poetului Octavian Goga din Sibiu. Festivitatea era prilejuită de succesul deosebit al piesei sale Domnul Notar, care a avut numeroase reprezentații pe scenele marilor orașe din România liberă. La banchetul dat cu acest prilej părintele Teculescu a subliniat că: „Este foarte mult aceea ce s-a scris și s-a vorbit la frații noștri de dincolo. Multe de toate s-au vorbit și scris despre soarta noastră, a românilor de aici. Ni s-au dat și până acum nespuse semne de dragoste și de iubire. Acum deodată a venit poetul Goga cu Domnul Notar și atunci după multele ce s-au spus fraților de dincolo, ei nu s-au mulțumit cu iubirea, ci i-au făcut lui Goga o manifestațiune ca unui adevărat rege, un rege al gândirii. (...) Am înțeles din spusele lui că noi avem dorință să grijim de acea lege românească pentru că legea aceasta și este viața noastră, și de se va atinge cineva de lege, acela își va primi pedeapsa cutezanței sale (...) până când la neamul nostru este curată simțirea și adevărata dragoste de lege, chiar din sânul ei de se vor găsi uscături și renegați, astfel de creatură ca Notarul se va răzbuna el pe el (...).

Noi suntem datori să mulțumim pentru aceasta iubitului nostru poet și să-i dorim să meargă tot înainte încununat de succese tot mai mari și să ajungă o zi, care noi o simțim că trebuie să urmeze după patimi, dorim să ajungă să cânte odată după cântarea pătimirii și ziua învierii neamului românesc”¹⁴.

Ziua învierii era aproape, dar trebuia să treacă mai întâi războiul mondial care va izbucni în vara anului 1914. I. Teculescu, care avea aproape 50 ani nu a mai fost chemat sub arme. După intrarea României în război de partea Antantei, la mijlocul lunii august 1916, el nu a fost deportat sau închis de autoritățile maghiare. A rămas pe loc la domiciliul său din orașul Alba Iulia, dar era sub controlul organelor de ordine, fiind obligat să se prezinte dimineața și seara la Prefectura Poliției din localitate. Acest calvar a durat din septembrie

1916 până în decembrie 1917¹⁵. Mai mult, autoritățile i-au urmărit activitatea pas cu pas și „i-au desemnat stâlpul de felinar din piața orașului de care urma să fie spânzurat îndată ce populația de la munte s-ar fi mișcat și răsculat contra stăpânirii maghiare”¹⁶.

În vara anului 1918 situația Puterilor Centrale s-a înrăutățit considerabil, ca urmare a înfrângerilor suferite pe front. Naționalitățile din Imperiul Austro-Ungar nu mai acceptau vechile rânduieli. La 18/31 octombrie 1918 s-a constituit la Budapesta Consiliul Național Român Central condus de Ștefan Ciceo Pop, care pe 2/15 noiembrie 1918 și-a mutat sediul la Arad. În întreaga Transilvanie, dar și în Crișana, Banat, Maramureș s-au constituit consilii și gărzii naționale locale. La 22 octombrie / 4 noiembrie 1918 s-a creat la Alba Iulia Comitetul Național Român din localitate având ca președinte pe protopopul ortodox I. Teculescu. Din comitet mai făceau parte Dr. Rubin Patiția avocat, Dr. Zaharia Muntean, avocat, Vasile Urzică, dr. Alexandru Fodor, medic, Virgil Vlad, farmacist. Tot acum s-a creat garda civică condusă de căpitanul Florean Medrea¹⁷. În aceeași zi s-a înființat și Consiliul Național Român din Blaj, condus de Dr. Vasile Suci, părintele vicar la Mitropoliei greco-catolice. Din comitet mai făceau parte Dr. Alexandru Nicolescu, profesorul Alexandru Ciura, Dr. Zengvie Pâcleșan, Dr. Octav Prie, Petre Suci, comandant al gărzii naționale înființate cu același prilej a fost desemnat căpitanul Ioan Muntean¹⁸.

La 29 octombrie/11 noiembrie 1918 în ședința plenară a Consiliului Național Român din Blaj ținută în sala mare a Institutului „Patria” din localitate, s-a creat Consiliul Național Român comitatens. În cadrul lui au intrat și Ioan Teculescu, Vasile Urzică, dr. Ioan Marciac, Dr. Alexandru Fodor, Neculai Lobontz reprezentând cercul Alba Iulia¹⁹.

Consiliul Național Român Central a convocat pentru data de 18 noiembrie / 1 decembrie 1918 adunarea Națională de la Alba Iulia. În acest scop au fost desemnați delegații la înaltul for al românilor. În 9/22 noiembrie 1918 la școala greco-catolică din Alba Iulia sub președinția părintelui Ioan Teculescu a avut loc adunarea de alegere a reprezentanților la Adunare. La propunerea Dr. Camil Velican au fost aleși Ioachim Fulea, Virgil Vlad, Dr. Alexandru Fodor, Aurel Stoica și Dr. Camil Velican delegați ordinari, iar ca

supleanți Nicolae Cadariu și Antonie Crivovean²⁰.

Mase mari de oameni se îndreptau spre Alba Iulia. Mulți se adresau părintelui protopop Teculescu pentru încartiruire. La 14/27 noiembrie 1918 Cosma Nerva, șeful Gărzii Naționale din Oradea, solicita asigurarea cazării pentru opt persoane în data de 29 noiembrie. A se căuta și la particulari²¹. Din Pecica Română, județul Arad, învățătorul Ștefan Roja cerea printr-o carte poștală în aceeași zi: „a-mi rezerva o odaie pe ziua adunării. În odaia rezervată vom fi patru, toți din Pecica Română.”²².

Înfăptuirea Marii Uniri din 1918 a reprezentat și pentru protopopul Teculescu împlinirea unui vis pentru care luptase mai bine de două decenii cu armele sale pașnice. El s-a îngrijit de primirea trupelor române în vechea cetate a Bălgradului. Ostașii Regimentului 5 vânători au sosit către sfârșitul lunii decembrie 1918 și au fost întâmpinate de membrii Consiliului Național Român condus de părintele I. Teculescu și de un numeros public din oraș și împrejurimi²³.

Protopopul I. Teculescu l-a întâmpinat alături de oficialitățile orașului și numeroși cetățeni. pe generalul Henri M. Berthelot care a sosit la Alba Iulia chiar la 1 ianuarie 1918, solului Franței i s-a făcut o primire sărbătorească. Descriind aceste momente memorabile, ziarul local „Alba Iulia” consemna între altele: „Istoricul nostru oraș a fost martor în câteva săptămâni din urmă la evenimente mari și înălțătoare (...). În ianuarie 1919, sufletul ne-a clocotit cu mai multă putere, eram stăpâniți de nemărginite simțăminte. A fost o sărbătoare neuitată și plină de cele mai dragi amintiri”²⁴.

Protopopul I. Teculescu a adresat oaspetelui un cuvânt de bun venit spunând: „Azi, când nobila soră Franța își trimite pe mare și ilustrul ei reprezentant, ca să ne viziteze în persoană, ne simțim oarecum sfioși și uluiți de marea onoare ce ni se face.

Domnule general! Din istorie au știut și știu cărturarii noștri, cine și ce a fost marea națiune franceză pe acest pământ!”²⁵

Vădit emoționat, H.M. Berthelot a mulțumit „pentru dragostea adâncă cu care primiți pe reprezentantul Franței. Sunt nespuse de fericit de a călca și vorbi în acest oraș istoric” și în același timp de a privi „același soare pe care l-a văzut strălucind Mihai

Viteazul". Înaltul oaspete releva mai departe că: „Ani de-a rândul am fost tovarășul și prietenul nedespărțit al poporului român, care în numele dreptății sfinte a luptat cu îndârjire contra nedreptății aristocratice și răpitoare (...). Aproape doi ani am petrecut în mijlocul poporului român, l-am văzut luptând cu îndârjire la Mărășești, pecetluindu-și cu sângele propriu, viitorul de aur pe care acum îl trăiește”²⁶.

Protopopul I. Teculescu l-a primit cu multă căldură și pe prințul moștenitor Carol care a venit pentru prima dată la Alba Iulia. În 10 aprilie 1919 a rostit o cuvântare de bun venit. Vorbitorul a exprimat imensa bucurie prilejuită de faptul că „cel dintâi Prinț al României Mari a călcat pe urmele lui Mihai Viteazul”. El a subliniat că „Alba Iulia este inima Ardealului (...) care palpită și bate neconținut”. Părintele Teculescu a încheiat scurtul său discurs cu urarea: „Doresc ca clipele petrecute în Alba Iulia să fie cele mai frumoase flori din ghirlanda amintirilor”²⁷.

I. Teculescu a participat alături de mii de oameni la primirea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria în Alba Iulia pe 30 mai 1919, aflați într-un adevărat turneu transilvănean. Primarul orașului Camil Velican și prefectul județului Alba, I. Pop au organizat un cortegiu folcloric menit să-i familiarizeze cu portul și obiceiurile românești din Transilvania. O mare mulțime de 50.000 oameni din oraș și împrejurimi s-au adunat să-i vadă pe rege și regină care au vizitat cu acel prilej Sala Unirii la numai șase luni de la Marea Adunare Națională și au servit prânzul în „Reduta Orașului”. Sabina Cantacuzino, participantă la eveniment scria în jurnalul său următoarele: „Steagurile fâlfâiau pe cerul albastru, cortegiul cobora cu Regele și regina în frunte, lumea îi urma ca un val nesfârșit, batistele, pălăriile se mișcau deasupra capetelor descoperite. Era o vibrațiune imensă de culori, de sunete, de emoțiune. (...) Părea că se înfăptuise unirea poporului ardelean cu suveranii care simbolizau întreaga Românie Mare. Regele, regina și autoritățile s-au oprit în fața tribunei și defileul conductului etnografic a început. A ținut trei ore neîntrerupt”²⁸. La rândul ei, Regina Maria consemna în notele sale zilnice la 30 mai 1919 că: „Este greu de descris primirea ce ni s-a făcut aici, oamenii au fost absolut nebuni de entuziasm. După o «defile» militară am intrat în vechea cetate prin această parte prin care

cu multe secole în urmă intrase călare Mihai Viteazul. Am fost frenetic aclamați. (...) Am primit toate autoritățile, s-au ținut teribil de multe discursuri, apoi nesfârșite încântătoarea defilare a țăranilor (...). În final, am scăpat, după o masă la care au servit multe fete tinere și drăguțe în costume românești, spre încântarea domnilor. Am avut o ploaie bună, dar ea nu a slăbit entuziasmul”²⁹.

În cetatea Marii Uniri, Regele Ferdinand a rostit un scurt discurs în care elogia orașul unde Mihai Viteazul „fusesse stăpânitor peste o Românie Mare”. El a elogiât pe eroii „care au precedat generațiile de azi” și a mulțumit locuitorilor acestor plaiuri legendare pentru primirea deosebită făcută³⁰.

I. Teculescu s-a avântat și în politică. La primele alegeri parlamentare din România întregită el a fost ales senator. În ședința senatului din 29 decembrie 1919 s-a pus în discuție proiectul de lege pentru unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România. cele opt secțiuni ale Senatului cea de a șaptea fiind condusă de părintele protopop Teculescu s-au întrunit și au constituit un comitet al delegaților sub președinția preotului Teculescu „și luând din nou în cercetare sus arătatul proiect de lege, l-a adoptat cu entuziasm și în unanimitate”³¹. Tot ca semnatar, I. Teculescu a rostit un scurt discurs cu prilejul împrumutării țăranimii din Basarabia la 17 martie 1920. Vorbitorul aducea un omagiu teritoriului cuprins între Prut și Nistru arătând cu vădită satisfacție: „Azi este cu adevărat Basarabia revenită în mâinile urmașilor lui Ștefan cel Mare, pentru că nu era românul atunci bun stăpân, fără azi, când fiecare țăran, fiecare moșnean de acolo, se simte călcând pământul acela pe care l-au îmbibat cu sânge moșii și strămoșii țării”. Senatorul Teculescu reitiera în final faptul că „vrem și noi să devenim stăpâni pe moșiile pe care grozii și baronii unguri le stăpânesc, dar tot bunul nostru țăran le lucrează”³².

I. Teculescu s-a implicat și în viața bisericească. El a participat la Congresul biblic desfășurat la Sibiu din 31 martie 1921. Cu acest prilej, protopopul de Alba Iulia a rostit o frumoasă cuvântare. Vorbitorul, cam pesimist, a subliniat încă din primele fraze că „Vânturi dușmane se ridică azi din toate părțile asupra bisericii noastre”. De aceea el preciza că preoții trebuie să fie tari în credința lor. I. Teculescu atrăgea atenția că „În timpurile

noastre, sectarii de toate noanțele, numai cu cuvinte scoase din Scriptură se apropie de poporul nostru spre a-l rupe de la biserica lui strămoșească”. De aceea viitorul episcop al armatei adresa o chemare slujitorilor Altarului „să nu mai întârzie nici un moment de a da și poporului apa vie și curată a Evangheliei și a nu-l lăsa pradă unor seducători care vor să spargă biserica noastră”. El releva în final necesitatea interpretării corecte „a învățaturii Mântuitorului Hristos, după adevăratul ei înțeles, pe care preotului i se cuvine a-l pătrunde pe deplin spre a-l putea propovădui apoi poporului”³³.

I. Teculescu s-a implicat și în încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Alba Iulia în 15 octombrie 1922. El a făcut parte din comisia locală condusă de arhitectul Victor G Ștefănescu și a fost prezent la sfințirea catedralei Încoronării din 8 octombrie 1922. Protopopul de Alba Iulia a fost inclus în soborul de preoți condus de Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan care a oficiat slujba³⁴.

Alături de membrii comisiei locale, I. Teculescu s-a îngrijit de realizarea unor construcții edilitare în orașul Alba Iulia. A fost reamenajată Sala Unirii, s-a creat o nouă cale de acces intitulată Bulevardul „Încoronării” care s-a desprins de șoseaua principală în dreptul gării. Parcul orașului a fost la rândul lui modernizat, fiind înconjurat după moda vremii, de un gard zidit. Reduta orașului, cazinoul civil, a primit o sală de spectacole, cu spații anexe, săli de repetiții, cabine destinate actorilor. În iulie 1922, toate aceste simple lucruri edilitare erau deja încheiate³⁵.

În dimineața zilei de 14 octombrie 1922 au venit la Alba Iulia membrii Sfântului Sinod, sub conducerea Mitropolitului Primat Elie Miron Cristea. La scurt timp a sosit și primul ministru Ion I. C. Brătianu, însoțit de Ministrul de Război, generalul Gheorghe Mărdarescu, care au adus însemnele regatului. Coroanele și hlamidele au fost păstrate până a doua zi în Altarul Catedralei Încoronării, ele urmând să fie sfințite de înalții ierarhi³⁶.

Regele Ferdinand a purtat coroana Regelui Carol I realizată dintr-un tun turcesc capturat de ostașii români la Plevna în anul 1877. Regina Maria în schimb a primit o coroană din aur cântărind 1800 grame cuprinzând o serie de elemente decorative, florale și geometrice cu pandantive laterale

ample. Aceasta era armată cu turcoaze, opale, rubine și ametiste³⁷.

Regele Ferdinand a avut de asemenea la Încoronare ca semn al puterii sale un buzdugan din aur, așa cum purtau voievozii medievali. El a fost realizat prin subscripție publică inițiată de marele proprietar ialomițean Marin Ionescu. Suveranul l-a primit în dar la 10 mai 1920, iar casa de bijuterii parisiană „Rene Boivin” l-a lucrat cu multă măiestrie³⁸.

Ziua de 15 octombrie 1922 a debutat cu o ploaie mărunță sub un cer închis. Martoră a solemnului eveniment, Regina Maria notează în jurnalul său cu vădită amărăciune: „Ploaia – Așa a fost prima impresie – dar nu o ploaie tare, doar o stropitură pe fereastra mea, mici linii lungi și distanțate ce din fericire înseamnă că erau doar picături și la linia orizontului se ridică un soare palid”³⁹. N. Iorga înfățișează și el vremea mohorâtă din Cetatea Unirii astfel: „Picură de ploaie pe dealurile de la Alba Iulia și negurile se scarmână de pădurile depărtărilor Munți Apuseni. Spre Alba Iulia, în care s-a frământat praful de trei civilizații, dintre care două, cea dacică și cea romană, sunt ale noastre”⁴⁰.

Arhiepiscopul catolic de București, Raymond Netzhammer descrie și el în însemnările sale climatul existent în capitala Marii Uniri după cum urmează: „Cerule arăta destul de sumbru, în schimb străluceau țărani, îmbrăcați în costume populare, veseli și bucuroși, și care coborau din două trenuri personale lungi (...). Peste tot se înghesuie lumea la ferestre sau pe străzi. La toate colțurile se aflau oameni de ordine și soldați”⁴¹.

După sosirea perechii regale s-a format un cortegiu. Protopopul ortodox de Alba Iulia, părintele I. Teculescu a rostit un impresionant discurs, în care sublinia în mod plastic, importanța deosebită a evenimentului, astfel: „Săltați munților! dați glas apelor! că a sosit ziua cea mare, ziua încoronării!

Retezatele bătrâne! ridică-ți pleoapele stufoase și privește jos la poalele tale, cum se adună și pornesc astăzi în cete voioase strănepoții lui Decebal la praznicul cel mare al Încoronării primului Rege al tuturor românilor.

Surule voinic! trezește pe Mircea de la Cozia să vină să-și vadă țara lui dragă, liberă și întregită pe vecie, cu scumpa lui provincie de peste Dunăre și până la mare!

Bucegiule puternic! saltă și te bucură că nu mai ești, mai mult stâlp de despărțire între

frați. Dă glas prin «Omul» din vârful tău ca să audă și să vină la serbare și Șerban și Petru Rareș că e liber astăzi neamul pentru carele au luptat voinicește la poalele tale.

Ceahlăule falnic! trezește pe Ștefan de la Putna și spune-i că «să lase arhimandritului toată grija schitului» și să vină la serbare că liberă e azi întreagă scumpa lui Moldovă, cu Cetatea Albă cu toate sfintele lui ctitorii împreună ridicate de le spre întărirea sufletească a neamului său drag pentru carele atât a luptat.

Munților Apuseni! munți cu fața împietrită de atâtea suferințe și atâtea dureri; dar cu inima de aur întotdeauna curată, săltați azi de bucurie că sunt libere în sfârșit toate plaiurile noastre. Mișcați-vă și scuturați gorunul sfânt de la Tebea ca să-și aplece crengile și atingând mormântul scump de la rădăcinile lui să trezească pe craiul munților, Iancu ca să vină la serbare.”

Justinian Teculescu nu uita nici de Alba Iulia, unde a sosit biruitorul Mihai Viteazul, iar Horea, Cloșca și Crișan au avut viață de martiri.

„Iară tu Alba Iulia? Vifleimul și leagănul neamului nostru, tu tribuna cea înaltă pe care, din început, s-a jucat toată drama poporului român cu scene luminoase de clipită, iar întunecate de veacuri până la «catharsis»-ul plin de dumnezeiască strălucire a Încoronării de astăzi (...)”. Viitorul episcop al armatei române aducea un fierbinte omagiu lui Mihai Viteazul și căpitanilor săi: frații Buzești, banul Manta Mihalcea, Baba Novac. Alături de Mihai sosesc, în mod alegoric, la Alba Iulia și Mircea sau Ștefan cel Mare „ca să așeze pe creștetul gloriosului Rege Ferdinand pe carele, prin atingerea mâinilor diafane, să-l hirotonisească de cel mai vrednic urmaș al lui”. În adevăr Ferdinand, prin înfăptuirea sub sceptrul său, a deplinei unități naționale, continuă tradiția marilor voievozi români, iubitori de țară și neam”.

Justinian Teculescu se adresa apoi în mod hiperbolic „Mureșului cu apă lină! Tu cel cântat tot numai în doine de durere și de jale, tu cel cu undele umflate de lacrimile amare ale celor care priveau cursul și de o parte și de alta – curgi astăzi mai repede, scurge-ți undele amare și dă glas în lung și în lat că nu mai trăiesc feciori români în țară străină, ci numai în țara lor scumpă și dragă, ca să o apere la hotare în contra oricărui dușman.

Oltule nu mai curge tulbure. Strigă glas astăzi în lume că ești liber pe de-a întregul și nu-ți mai este trupul mlădios, frânt de dușmani pe la mijloc. Curgi voios și, limpede ca să te audă Tudor, să vină și el la praznic, că azi numai neamul lui iubit e stăpân în țara lui.

Someșule cu nume dacic, grăbește-ți azi cursul lin ca să ajungi mai repede în țara lui Dragoș Vodă, ca să vină la serbare, că e românesc și liber Maramureșul lui drag.”

Nu au fost uitate nici Crișurile „voi tustrele! grăbiți și mai mult azi cursul vostru ca să scoateți cu totul din țară bezna întunecoasă și amarul asupririi de pe țărmurile voastre verzi și chemați pe frații voștri la serbare, care încoronează pe veci stăpânirea lor pe malurile voastre”. Siretul este în opinia oratorului „frate bun și credincios. Tu, care, cu valurile tale înfuriate, ai oprit năvala barbarilor cumpliți, care voiau nimicirea noastră, și cu boarea undelor tale ai răcorit fața sfinților eroi de la Mărășești, saltă și te bucură astăzi, că isprava ta, încoronare își află azi în cetatea lui Mihai.

Prutule! cel odată blestemat de frați despărțiți, curge voios de azi înainte, căci azi întreg ești al nostru și cu drag te binecuvântează acum acei frați care trec liberi de la un mal la altul al apelor tale venind cu drag la Încoronarea din cetatea lui Mihai”.

În final, părintele protopop Teculescu se adresa poporului român, care acum avea „cea mai mare bucurie, de când destinul l-a sădit pe aceste plaiuri”. El vedea în înfăptuirea României întregite o adevărată minune pentru neamul nostru: „dându-ți libertatea și dorindu-ți stăpânirea deplină asupra moșiei tale strămoșești. Bucură-te că astăzi, Coroana țării tale, topită în focul de la Mărăști, turnată în tiparul săpat de brațul voinic al dorobanțului de la Mărășești și cizelată pe țărmurile Tisei se așează pe capul celui mai bun și mai glorios Domnitor al tău și a celei mai mândre și mai luminoase Domnițe a ta!”

Vorbitorul încheia entuziasmatul său discurs îmbrăcat într-o excepțională haină artistică, arătând că făurirea Marii Uniri, dai mai ales Încoronarea de la Alba Iulia vor intra cu siguranță în legendă.

„Se încheie azi istoria? Se pune punct cronice! De acum se vor urzi basmele, se vor înfiripa poveștile pe care nepoții de azi le vor spune nepoților lor, care vor urma, începând

cu «A fost odată ca-n povești» despre marea și fericita zi a Încoronării.

Ci noi cei de astăzi, toți, în genunchi, mulțumim Tatălui ceresc pentru toate câte a făcut nouă cu glas înalt și strigăm: Să trăiască M.S. Regele Ferdinand, întâiul Domnitor încoronat al tuturor românilor! Să trăiască M.S. Regina Maria, prima Doamnă încoronată a tuturor românilor! Să fie în veci în strălucire și în întregime Coroana Română!”⁴².

Cortegiul a ajuns în fața Catedralei Încoronării la ora 10. Mitropolitul Primat Elie Miron Cristea și ceilalți înalți ierarhi ortodocși i-au întâmpinat în pridvor. Participant la ceremoniile de la Alba Iulia, Eugeniu A. Buhman aflat în serviciul casei Regale notează în amintirile sale între altele: „La ușa catedralei (suveranii - n.n.) sunt primiți de Mitropolitul Primat, Mitropolitul Moldovei, Basarabiei și Înaltul Cler. În timpul ceremoniei Încoronării, în toate bisericile din țară s-a intonat un Te Deum la orele 10,30 în sunetele clopotelor. În capitală și Alba Iulia o salvă de 101 lovituri de tun anunța clipa Încoronării”⁴³. Slujba a fost oficiată de Mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan, care a citit Sfânta Evanghelie, ajutat de un sobor de preoți din care făcea parte și părintele Justinian Teculescu. Mitropolitul Primat a rostit rugăciunea de Încoronare a regelui, precum și binecuvântarea Doamne Dumnezeu nostru cu glorie și cu cinste încoronează-i pe dâșii. La sfârșit, Miron Cristea a proclamat potrivit tradiției bisericii ortodoxe române „Vrednic este!”⁴⁴.

După „Doxologie” au fost sfințite hlamițele monarhice, coroana Reginei Maria, cea a Regelui Ferdinand fusese sfințită la 10 mai 1881, când a avut loc încoronarea suveranului Carol I. La ora 11, când în întreaga Românie băteau clopotele bisericilor, iar la Alba Iulia răsunau cele 101 lovituri de tun, Ferdinand a luat coroana de la președintele Senatului, Mihail Pherekyde, și după obiceiul napoleonic, și-a așezat-o singur pe creștet. Apoi, Regina a îngenuncheat, Regele a primit coroana de la președintele Camerei deputaților, Mihail Orleanu, și a încoronat-o, sărutând-o apoi pe amândoi obraji⁴⁵.

Ceremonia propriu-zisă a Încoronării a fost urmată de un dejun desfășurat în Sala Unirii, la care au participat circa 300 persoane. Concomitent, în sala mare a teatrului I. L. Caragiale, au servit masa de prânz corespondenții de presă români și străini, generali,

ofițeri superiori, parlamentari, oficialități locale, aproximativ 700 persoane. În același timp, a avut loc un ospăț popular pentru 20.000 persoane. Comisia Încoronării făcuse pregătiri pentru 30.000 oameni⁴⁶. Timpul nefavorabil a redus însă numărul participanților.

După dejun, la orele 14,30 a avut loc defilarea trupelor pe platoul din fața vechii cetăți a Bălgradului. Regele Ferdinand, însoțit de Regina Maria și generalul francez Henri M. Berthelot au trecut în revistă trupele. Martor al emoționantelor evenimente, Constantin Argetoianu arată în amintirile sale că „Regele an lepădat mantaua cu paftale, a încălecat și a primit defilarea înconjurat de generalii noștri și ofițerii misiunilor trimise de armatele aliate cu care luptasem pentru făurirea României întregite (...). Armata s-a prezentat foarte bine, a stârnit entuziaste aplauze”⁴⁷. Prin fața tribunelor au trecut trei divizii însumând 15.000 militari. Spațiul aerian din fața catedralei a fost survolat de avioanele aparținând Grupului Aerian. Carele de luptă (tancurile) au încheiat defilarea și totodată întreaga suită de ceremonii din ziua de 15 octombrie 1922 la Alba Iulia⁴⁸.

La sfârșitul anului 1922, Mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan l-a propus pentru postul de episcop al armatei, instituție nou înființată, după ce Vasile Safta, care fusese desemnat inițial nu a putut să îndeplinească această funcție deoarece a trecut în cele veșnice. La 31 martie 1923 Justinian Teculescu a fost investit ca episcop al armatei. Cu acest prilej, regele Ferdinand a rostit o scurtă, dar pilduitoare cuvântare arătând: „Înmânându-ți astăzi cu vie plăcere cărja episcopală, am întărit în tine pe întâiul Episcop al armatei, la conducerea clerului militar ortodox, pentru păstoria sufletască a mult iubitorilor mei ostași”. Suveranul a relevat faptul că: „Un întins câmp de muncă spirituală se deschide înaintea ta, și totodată, o grea și frumoasă răspundere, căci cum va fi păstorul, așa va fi și turma”. Șeful statului a readus în memoria celor prezenți „pildele înălțătoare din războiul trecut” unde numeroși preoți au căzut pe câmpul de onoare. Regele Ferdinand arată rolul important al preoților militari în educația morală a trupei: „Vouă vă revine datoria să-i pregătiți și să le înarmați sufletele ca să poată îndura toate greutățile și rezistă la toate ispitele, întărindu-i în credință și în frica lui Dumnezeu”. Suveranul a făcut apoi o legătură

între Episcopia militară de Alba Iulia și „vechea mitropolie zidită acolo de Mihai Vodă cel Viteaz și ca un simbol al ideii de unitate națională pentru care vrednica noastră armată a adus atâtea jertfe mari și glorioase”⁴⁹. În răspunsul său, noul episcop militar a elogiat personalitatea Regelui Ferdinand, mulțumind pentru încrederea acordată de a fi cel dintâi episcop al „scumpei și vrednicei noastre armate”. Vorbitorul se angaja cu acest prilej „ca prin silința neadormită ca voi depune pentru creșterea religioasă, morală și patriotică a bravei noastre armate voi putea mai bine și mai deplin răsplăti grația Maiestății Voastre!” Justinian Teculescu a subliniat în continuare că va pune „ca piatra cea din capul unghiului, cele trei virtuți ale legii creștine credința, dragostea și nădejdea”. El a relevat că va milita ca toți oștenii țării să cunoască și să omagieze lupta înaintașilor „începând de la Rovine, până la Baia, de la Călugăreni până la Șelimbăr, de la Plevna până la Grivița, și de la Mărăști și Mărășești până la Tisa”. Vorbitorul a adus un fierbinte omagiu celor care „au făurit coroana strălucitoare, cu care Maiestatea Voastră, în cetatea scumpă neamului întreg, în Alba Iulia, v-ați încoronat ca rege prea glorios al tuturor românilor”⁵⁰.

La 9 aprilie 1923, Justinian Teculescu a fost întronizat în catedrala Încoronării ca Episcop al armatei, dar nu a putut dispune de clădirile din complexul acestui locaș de cult. Mitropolia de la Sibiu nu avea fondurile necesare ca să amenajeze Palatul Episcopal și de aceea a trebuit să-și fixeze reședința în mod provizoriu în sediul comandamentului unei divizii care fusese transferată la Galați⁵¹.

Justinian Teculescu acceptă înalta funcție timp de un an și opt luni, perioadă în care a întocmit și pus în aplicare *Regulamentul de funcționare a clerului militar*. În decembrie 1924, el a fost ales Episcop al cetății Albe și Ismailului, lăsând în rândurile preoților militari unanime regrete⁵². În locul lui a fost desemnat prin vot ca episcop al armatei dr. Ioan Stroia, profesor la Seminarul Teologic din Sibiu, protopop de Sibiu și Săliște. La 15 iunie 1925 el a fost hirotonisit, tot în catedrala Încoronării ca episcop militar⁵³. Abia în anul 1929, cu prilejul serbărilor Unirii de la Alba Iulia au fost încheiate lucrările la Palatul Episcopal.

Cu prilejul instalării ca episcop de Cetatea Albă și Ismail, Justinian Teculescu a rostit o frumoasă cuvântare în care a

evidențiat „blânda și înțeleapta păstorire a înaintașului nostru Nectarie”, devenit Mitropolit al Bucovinei, ca urmare a morții lui Vladimir de Repta. Vorbitorul a elogiat acțiunea Sfântului Sinod de îndreptare a calendarului „S-a îndreptat calendarul, s-a îndreptat moșia pe care adevăratul stăpân o lucrează și o folosește cum el vrea și prin brazda îndreptată, nimic de la vecin nu a luat și nici apropierea de el nu a făcut ca să se asemene lui, ci pentru a-și reveni la dreptul lui străvechi”. Noul ierarh releva în final necesitatea consolidării unității naționale și implicit a bisericii strămoșești: „Astfel, păstrând cele mai bune și frumoase de la părinți, vom crește și spori în mână și grija cărora avem să lăsăm curată și neprihănită biserica străbună, tare și înfloritoare patria noastră, România întregită”⁵⁴.

În noua eparhie, părintele episcop Justinian Teculescu a desfășurat o neobosită activitate duhovnicească și culturală. El s-a implicat în sprijinirea „Astrei” basarabene, inițiată și condusă de Onisifor Ghibu. A făcut parte din secția literară și științifică, prezentând publicului o serie de conferințe. La 24 februarie 1927 de pildă, Justinian Teculescu a susținut comunicarea „Cum lucra «Astra» în Ardeal”⁵⁵ care s-a bucurat de un bine meritat succes.

Justinian Teculescu s-a implicat și în înființarea Facultății de Teologie din Chișinău. Ea s-a deschis pentru anul universitar 1926/1927. La 10 august 1926, Ministrul Instrucțiunii Publice, Ion Petroili a aprobat proiectul. Câteva săptămâni mai târziu a elaborat Decizia nr. 97118 prin care „punea în funcțiune Facultatea de Teologie din Chișinău, parte integrantă a Universității din Iași”⁵⁶.

Cursurile s-au deschis cu deosebită solemnitate pe 8 noiembrie 1926. La ceremonie a fost prezent și ministrul Ion Petrovici, care a subliniat că „orice institut școlar trebuie să fie o biserică cu două altare; a) un altar pentru știință și b) un altar pentru ideea națională”. Vorbitorul reamintea celor prezenți faptul că Basarabia a fost prima provincie care a venit la patria mamă: „V-ați aruncat în brațele mamei atunci când România era la pământ și nu putea ispiti pe nimeni”. Profesorul I. Petrovici atrăgea atenția auditoriului că „Facultatea de Teologie trebuie să aibă rolul de cultivare a ideii naționale și își va îndeplini misiunea aceasta, tot așa ca și

misiunea de promovare a religiei. E bina ca și Chișinăul să fie un loc de întâlnire pentru studenții din toate colțurile țării, cred că vor veni și se va face aici un mozaic de elemente românești din toate provinciile, din a cărui fuziune va ieși un metal nou, metalul românismului întregii țări”⁵⁷.

La frumoasa ceremonie au mai vorbit preotul profesor Ioan Lupaș, membru al Academiei Române, filosoful Nichifor Crainic, Grigore Pișculescu (Gala Galaction), Sergiu Nitpă, ministrul Basarabiei și episcopul Justinian Teculescu. Părintele Teculescu a combătut pe cei care susțineau că Facultatea de Teologie din Chișinău „este de prisos, că nu e locul potrivit, ba că este chiar nevrednică, capitala Basarabiei, de a adăposti astfel de instituțiuni”. Vorbitorul a subliniat în continuare faptul că înființarea amintitei facultăți este benefică. Ea trebuie să fie „farul luminos de credință strămoșească, care va radia lumină lină și vie de aici, de pe podul Nistrului viguros, până la malurile joase ale Tisei”. Justinian Teculescu releva, mai departe rolul Mitropolitului Basarabiei, Gurie Grosu în întemeierea acestei instituții de învățământ superior. În final, episcopul de Cetatea Albă și Ismail spunea: „În toată nădejdea inimii mele zic astăzi: Să trăiască, să crească, să înflorească Facultatea de Teologie din Chișinău!”⁵⁸.

Noua instituție de învățământ avea cadre didactice de renume. Unul dintre aceștia, Alexandru Boldur, mărturisea în amintirile sale că: „Printre profesori se numărau și personalități ilustre ca: Grigore Pișculescu (Gala Galaction), Vasile Radu, faimoșii traducători ai Bibliei, Cicerone Iordăchescu, cunoscător al ebraiciei vechi, Popescu Pramva, specialist în dreptul canonic, Nichifor Crainic, T. Simenschi (limba latină)”⁵⁹.

Această facultate trebuia să fie o etapă necesară în realizarea la Chișinău a unei Universități, deziderat, care din păcate nu s-a realizat până în dramaticul an 1940, când Basarabia a intrat sub stăpânire bolșevică.

Episcopul Justinian Teculescu nu a văzut împlinit acest vis, deoarece a trecut în eternitate la 16 iulie 1932, după ce a fost dus pentru tratament la un spital din Brașov. Conform dorinței sale exprimată prin testament, apropiații l-au înmormântat în localitatea Covasna, lângă biserica copilăriei.

Profesorul George Jurebită, consăteanul său, fost profesor la liceul din Sighișoara și secretar al eparhiei Cetății Albe – Ismail, releva în articolul citat mai sus personalitatea deosebită a marelui dispărut, arătând că „la un semn al său, schimbând crucea în sabie, ar fi putut dispune cum voia de populația celor 46 de sate pe care pe care reușise să o capteze și să o stăpânească, cu puterea de foc a cuvântului său cald și sincer”⁶⁰. La rândul său, arhimandritul Iuliu Scriban evidenția într-un articol comemorativ, publicat în paginile revistei Sfântului Sinod intitulată „Biserica ortodoxă română” calitățile de poet și scriitor ale ierarhului de origine ardeleană: „Autorul nu este numai un bărbat care vorbește din cărți. E un poet, un scriitor, care are în rândurile sale înfățișări ale vieții, icoane, culegeri din mersul zilei făcute cu mare simț de a vedea și cu o deosebită putere de a nu fi desfășurări reci și abstracte. (...) E un bărbat cu mult simț, care a știut să bată cu cuvântul său unde trebuie”. I. Scriban sublinia calitățile excepționale ale celui chemat la Domnul, de a realiza „frumoase, drepte și foarte înțelepte îndemnuri cu privire la datoria de a predica”⁶¹.

Scriitorul Gala Galaction făcea un portret veridic celui dispărut, în paginile ziarului „Curentul” din 1 august 1932, arătând: „S-a mutat la cele veșnice vlădica Justinian de la Cetatea Albă. Era un moșneag plăcut, cu barba rară și cu niște ochi negri ca păcura. Era (după Patriarh) cel care grăia mai ardeleneste și mai călduros dintre toți preoții ortodocși din Ardeal veniți încoace la noi (...).

Cu acest prilej (o călătorie de câteva ceasuri de noapte de la Tighina la Chișinău – n.n.), voinicul ardelean cu ochii de păcură m-a lăsat să privesc departe peste zilele și plaiurile Ardealului tinerețea și frământările lui de fruntaș al nordului, în aprigul și milenarul proces româno-maghiar. O carte întreagă scrisă de un mare istoric nu mi-ar fi folosit atât de mult cât destăinuirile celui ce privea acum satisfăcut mândra biruință a vânjosului popor din platoul Transilvaniei.”⁶².

În adevăr, Justinian Teculescu a păstrat în sufletul lui o mare dragoste pentru plaiurile transilvane, fiind un susținător aprig al întregirii naționale, dar și al consolidării României Mari.

Note – Notes

1. Ioan Lăcătușu, *Episcopul Justinian Teculescu, militant pentru unitatea națională a românilor*, în „Apulum”, XXXI/ 1994, p. 408; vezi și Marian Trușcă, *Justinian Teculescu primul episcop al armatei române*, în „Glasul Adevărului”, Buzău, serie nouă, XVII, nr. 149, iulie-septembrie 2007, p. 192.
2. Justinian Teculescu, *Pentru neam și pentru lege. Cuvântări și predici*, Ediție îngrijită de Luminița Cornea, Sfântul Gheorghe, Editura Angvstia, 2006, pp. 38-39.
3. *Ibidem*, pp. 122-123.
4. *Ibidem*, pp. 137-139.
5. *Ibidem*, p. 30.
6. *Ibidem*, p.46.
7. *Ibidem*, p. 27.
8. Onisifor Ghibu în *corespondență*, vol. I, Ediție de Mihai O. Ghibu, București, Editura Semne, 1998, pp. 319-320.
9. „Unirea”, Blaj, XX, nr. 14 din 2 aprilie 1910.
10. Onisifor Ghibu, *Oameni între oameni. Amintiri*, Ediție de Ion Bulei, Octavian O. Ghibu, Șerban Polverejan, București, Editura Eminescu, 1990, pp. 477-478, doc.2.
11. C.I. Stan, *Minunata tăcere a unui boier basarabean, Vasile Stroescu (1845-1926)*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1999, p. 26.
12. „Telegraful Român”, Sibiu, LVIII, nr. 41-42, din 15/28 aprilie 1910.
13. J. Teculescu, *op. cit.*, pp. 22-23.
14. Gheorghe I. Bodea, *Octavian Goga. O viață, un destin*, vol. I, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2004, p. 233.
15. Pr. Gheorghe, N. Popescu, *Preoțimea română și întregirea neamului*, vol. II *Temnițe și lagăre*, București, Editura Vatra, 1940, p. 19.
16. Petre Pincu, *Episcopul Justinian Teculescu. pagini din viața și activitatea sa*, în „Angvstia”, X/2006, pp. 167-173.
17. „Românul”, Arad, VII, nr. 4, din 31 octombrie/13 noiembrie 1918.
18. „Unirea”, XXVIII, nr. 69, din 27 octombrie/9 noiembrie 1918.
19. Viorica Lascu, Marcel Știrban (editori), *Consiliul Național Român din Blaj*, vol. I, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987, pp. 46-47.
20. *1918 la români. Documentele Unirii. Unirea Transilvaniei cu România 1 Decembrie 1918*, vol. VIII, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989, p. 20, doc. 19.
21. *Idem*, vol. X, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989, p.246, doc. 1379.
22. *Ibidem*, doc. 1380.
23. Alexandru Lupeanu Melin, *Intrarea trupelor române în Alba Iulia*, în „Alba Iulia”, I, nr. 3 din 24 decembrie 1918.
24. *Generalul Berthelot la Alba Iulia*, în *Idem*, II, nr. 5 din 7 ianuarie 1919.
25. *Ibidem*.
26. *Ibidem*, vezi și C.I. Stan, Ioan I. Șerban, *Călătoria generalului Henri M. Berthelot în Transilvania și Banat (decembrie 1918-ianuarie 1919)*, în „Apulum”, XXXVIII/2, 2001, p. 176.
27. J. Teculescu, *op. cit.*, pp. 53-54.
28. Sabina Cantacuzino, *Din viața familiei Ion C. Brătianu*, vol. II, ediție de Elisabeta Simion, București, Editura Albatros, 1996, pp. 209-210.
29. Maria, Regina României, *Însemnări zilnice (ianuarie-decembrie 1919)*, ediție de Vasile Arimia, vol. I, București, Editura Historia, 2006, pp. 196-197.
30. Cf. C.I. Stan, *Regele Ferdinand „Întregitorul” 1914-1927*, București, Editura Paideia, 2003, p. 156.
31. *1918 la români...*, vol. X, p. 386, doc. 1543.
32. J. Teculescu, *op. cit.*, p. 54.
33. *Ibidem*, pp. 47-48.
34. Arhivele Naționale Istorice Centrale, *fond Președinția Consiliului de Miniștri* (în continuare se va cita A.N.I.C., *fond P.C.M.*), dosar 14/1922, f. 37; vezi și „Telegraful Român”, Sibiu, LXX, nr. 76 din 10 octombrie 1922.
35. Vasile Moga, C.I. Stan, *Încoronarea Regelui Ferdinand la Alba Iulia. Jubileul de 70 de ani al Catedralei Încoronării 15 octombrie 1922 – 15 octombrie 1992*, în „Îndrumător pastoral”, Alba Iulia, vol. XV71992, pp. 9-10.
36. Vasile Bianu, *Însemnări din Războiul României Mari*, vol. II, Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1926, p. 179.
37. A.N.I.C., *fond P.C.M.*, dosar 14/1922, f. 30; vezi și „Lupte”, II, nr. 248, din 16 octombrie 1922.
38. *Ibidem*; Enciclopedia României, ed. a II-a anastatică, vol. I, Iași, Editura Alfa, 2000, p.83.
39. Maria, Regina României, *op. cit.*, vol. IV, pp. 313-314; vezi și Diana Mandache (editor), *Regina Maria. Capitale târzii din viața mea. Memorii redescoperite*, București, Editura Alfa, 2007, p. 141.
40. N. Iorga, *În Ardealul anului Încoronării*, București, Editura Pavel Suru, 1923, p. 121.
41. Raymond Netzhammer, *Episcop în România într-o epocă a conflictelor naționale și religioase*, vol. II, ediție de Nicolaus Netzhammer în colaborare cu Kristazach, București, Editura Academiei Române, 2005, pp. 1160-1161.

42. J. Teculescu, *op. cit.*, pp. 50-52.
43. Eugeniu Arthur Buhman, *Patru decenii în serviciul casei Regale a României. Memorii 1898-1940*, ediție de Cristian Scarlat, București, Editura Sigma, 2006, p. 251.
44. C.I.Stan, *Elie Miron Cristea și Încoronarea Regelui Ferdinand la Alba Iulia și București (15-17 octombrie 1922)*, în „Angvstia”, 11/2007, p. 148.
45. N. Iorga, Duminica Încoronării, în „Ilustrația”, Jurnal Universal, an XI, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1922, Număr festiv, pp. 163-164.
46. A.N.I.C., *fond P.C.M.*, dosar 14/1922, f.2; Eugen Wolbe, *Ferdinand I Întemeietorul României Mari. O biografie*, Traducere din germană de Maria și Ion Nastasia, București, Editura Humanitas, 2004, pp. 193-194.
47. Constantin Argetoianu, *Pentru cei de mâine. Amintiri din vremea celor de ieri*, vol. VI/6 1919-1922, ediție de Stelian Neagoe, București, Editura Machiavelli, 1996, p. 313.
48. A.N.I.C., *fond Casa Regală*, dosar 35/1922, f. 27; vezi și „Universul”, XL, nr. 237, din 17 octombrie 1922.
49. J. Teculescu, *op. cit.*, pp. 55-56; vezi și Ștefan Metesș, *Regele Ferdinand al României*, Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1925, pp. 140-142.
50. J. Teculescu, *op. cit.*, pp. 55-57.
51. „Vestea”, Alba Iulia, II, nr. 15, din 14 aprilie 1923.
52. George Jurubită, *Viața, activitatea și moartea episcopului Justinian Teculescu*, în „Buletinul Episcopiei Cetății Albe – Ismail”, an IX, nr. 8, 1932, p. 6 și urm.
53. „Vestea”, IV, nr. 25, din 20 iunie 1925.
54. J. Teculescu, *op. cit.*, p. 65.
55. Onisifor Ghibu, *Trei ani pe frontul basarabean. Bilanțul unei activități*, ediție îngrijită de Marian Radu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996, p. 140, anexa VI.
56. „Crucea”, IV, nr. 31, din 23 septembrie 1926; vezi și Boris Buzilă, *Din istoria vieții bisericești din Basarabia (1812 – 1918 – 1918 – 1944)*, București, Editura Fundației Culturale Române, Chișinău, Editura Știința, 1996, p. 175.
57. „Luminatorul”, Chișinău, XIII, nr. 22, din 15 noiembrie 1926, pp. 15-16.
58. J. Teculescu, *op. cit.*, pp. 66-67.
59. Alexandru Boldur, *Memorii. Viața mea. Lumini și umbre*, București, Editura Albatros, 2006, p. 176.
60. G. Jurebită, *op. cit.*, p. 6.
61. Arh. Iulian Beriban, *Moartea episcopului Justinian al Cetății Albe*, în „Biserica Ortodoxă Română”, an L, nr. 9, februarie 1932, pp. 608-610.
62. Cf. Ioan Lăcătușu, *Personalități din Covasna și Harghita*, Cluj-Napoca, Editura carpatica, 1998, pp. 153-154.